

LAPSEN VASU-PROSESSI KUUMAKUNNISSA JA
HYVINKÄÄLLÄ

1 JOHDANTO

Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2005) velvoittaa varhaiskasvattajia vanhempien kanssa tasa-arvoiseen yhteistyöhön. Tätä yhteistyötä kutsutaan kasvatuskumppanuudeksi. Kasvatuskumppanuuden hengessä perustettiin v. 2005 Kuuma-kuntiin (Järvenpää, Kerava, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen ja Tuusula + Hyvinkää) pedagoginen työryhmä, joka sai nimekseen HyvinKuuma -lapsenvasutyöryhmä. Ryhmä työskenteli aluksi "Avaimia päivähoiton arkeen" -hankkeen alatyöryhmänä, mutta hankkeen päätyttyä jatkoi omana työryhmänään Kuuma esimiesten alaisuudessa.

Ryhmä kokoontui aluksi kuntien varhaiskasvatussuunnitelmien parissa, mutta alkoi työstää kunnille yhtenäistä lapsen aloitusprosessia vuonna 2008.

Aloitusprosessin perustana on kasvatuskumppanuuden neljä ohjaavaa periaatetta. Näiden sisältöä ja tarkoitusta avasimme yhteisissä keskusteluissa seuraavasti. Lähteenä käytimme Marja Kaskelan ja Marjatta Kekkosen julkaisua Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. (Stakes 2006):

Kuuleminen

"Kuuleminen näyttäytyy aitona kiinnostuksena toisen ihmisen asiaa kohtaan ja hyvänä uteliaisuutena. Kuulemisessa asetetaan kuulemaan toisen ihmisen asiaa, ajatuksia ja puhetta. Kuuleminen sisältää aina läsnäolon vaatimuksen. Jotta aito kuuleminen onnistuu, on tärkeää työntää omasta mielestä pois omat ennakoajatukset, arvot ja normit. Tämä edellyttää, että kasvattaja on tiedostanut omasta elämänhistoriastaan kyseiset asiat."

Kunnioitus

"Kunnioittava asenne on toisen ihmisen arvostamista ja hyväksymistä. Arvostava asenne ilmenee ajatuksina ja tekoina. Kunnioitus helpottaa todellisen vuorovaikutuksen syntymistä, jossa on mahdollista tuoda asioita esiin peittelemättä ja teeskentelemättä."

Luottamus

"Luottamus rakentuu kuulemisen ja kunnioituksen periaatteista. Luottamuksen syntyyn tarvitaan aikaa, yhteisiä kohtaamisia ja vuoropuhelua. Kasvattajan sensitiivinen suhde lapseen herättää vanhemmissa luottamusta ja turvallisuutta lapsen hyvästä hoidosta. Luottamus rakentuu myös vanhempien mahdollisuudesta vaikuttaa lapsensa hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen liittyviin asioihin."

Dialogi

"Dialogi tarkoittaa vuoropuhelua, yhdessä keskustelua. Se syntyy kuulemisen ja kunnioituksen kautta. Dialogiseen vuoropuheluun mahtuu eri mieltä oleminen ja rehellisyys. Dialogissa voidaan tutkia ja tarkastella omia että toisten näkemyksiä ja ollaan valmiita oppimaan ja jopa tarvittaessa muuttamaan omia mielipiteitä."

Työryhmä käytti apuna Marja Kaskelan asiantuntemusta kuvaamaan aloitusprosessin dialogisuutta. Lisäksi prosessi liitettiin Helsingin yliopiston hankkeeseen (Orientaation lähetillä), jossa tutkitaan lapsen osallisuutta varhaiskasvatuksen arjessa. Lisäksi prosessin tukena olivat Kuuma-kuntien + Hyvinkään kasvatuskumppanuuskouluttajat, jotka rakensivat koulutuspaketin kasvattajille tukemaan prosessin toteutumista.

HyvinKuuma -lapsenvasutyöryhmä työsti prosessista ohjeistuksen, joka toimikauden 2009-2010 aikana koekäytettiin pilotti päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. Pilotoinnissa kokeiltiin käytäntöjä liittyen mm. päivähoiton aloittamiseen, lapsesta käytäviin kasvatustilaisuuksiin ja vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön. Kokeiltavana oli myös erilaisia tapoja, joiden avulla ajatellaan aikaisempaa systemaattisemmin saatavan esille lapsen ajatuksia ja mielipiteitä.

Pilotoinnin aikana henkilökuntaa koulutettiin kuulemiseen sekä aloituskeskusteluiden käymiseen. Pilottiyksiköt kävivät pilotoinnin aikana vuoropuhelua oman kuntansa Kuuma-edustajan kanssa antaen palautetta pilotoinnin onnistumisesta.

Pilotoinnin aikana kerättiin myös kirjallista palautetta sekä kasvattajilta että vanhemmilta prosessista. Myös tämä palaute hyödynnettiin prosessin kehittämiseen.

Toimintakauden 2010 alusta prosessi otettiin käyttöön kaikissa Kuuma-kunnissa ja Hyvinkäällä sovitusti. Kunnilla oli mahdollisuus aloittaa prosessin toteuttaminen siinä mittakaavassa, joka kullekin kunnalle oli mahdollinen. Prosessin sisällölliset periaatteet ovat kuitenkin yhteneväisiä kaikissa kunnissa.

Tähän raporttiin on koottu kuvaukset prosessin etenemisestä, kunkin kunnan tapa totuttaa prosessia sekä liitteenä kasvattajien ja vanhempien palautteet.

20.10.2010 Työryhmän jäsenet

Tarja Vaahtera, Järvenpää, varhaiskasvatuksen aluepäällikkö

Marita Käyhkö, Nurmijärvi, varhaiskasvatuksen asiantuntija

Hannele Koskinen, Kerava, varhaiskasvatussyksikön johtaja

Satu Nevala, Mustijoen perusturva (Pornainen), päiväkodin johtaja

Maarit Mäkinen, Mustijoen perusturva (Mäntsälä), lastentarhanopettaja

Mirva Pietarila, Hyvinkää, vs. päiväkodinjohtaja

Vesa Joronen, Tuusula, varhaiskasvatuksen ohjaaja

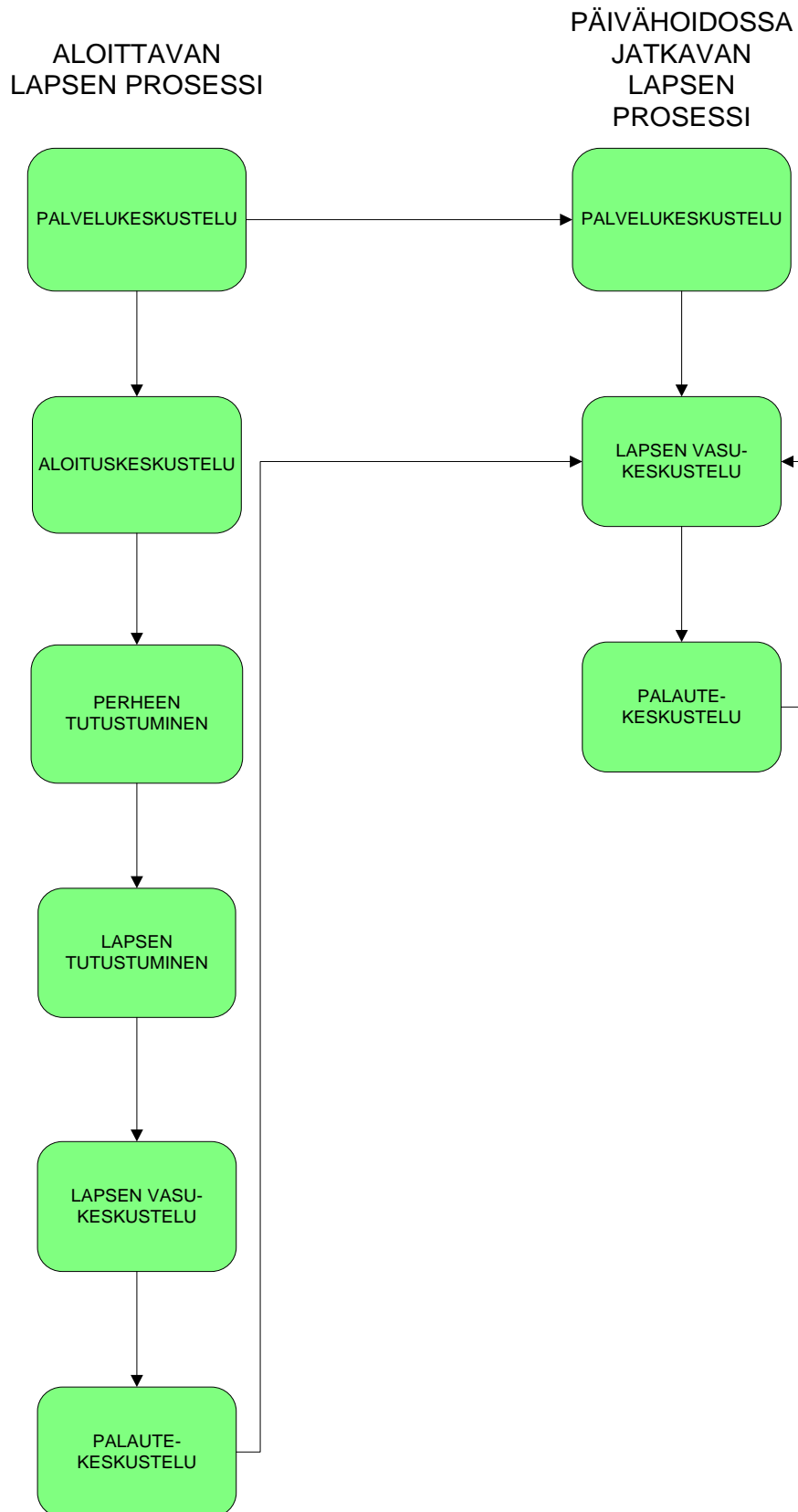
LAPSEN VASU- PROSESSIN ERI VAIHEET

PROSESSIN VAIHE		
PÄIVÄHOITOPAIKAN HAKEMINEN	Päivähoitoon haku ja palveluohjaus tapahtuvat kunnan asiakkuusprosessin mukaisesti.	
PROSESSIN VAIHE	SISÄLTÖ	KOULUTUS JA TUKI
PALVELUKESKUSTELU PÄIVÄHOITOSUHTEEN ALKAESSA	<ul style="list-style-type: none"> • Palveluun liittyvien asioiden läpikäyminen 	
ALOITUSKESKUSTELU	<ul style="list-style-type: none"> • Aloituskeskustelu ennen hoitosuhteen alkua • Aloituskeskustelussa läsnä vanhemmat. • Tieto tulee vanhemmilta • Kasvattajan tehtävä kuunnella • Vanhemmat opettavat meitä lapsen tavoille • Aloituskeskustelun tavoitteena dialogi ei kirjaaminen 	Kuuleminen ja Aloituskeskustelu - koulutus Sovitut käytännöt aloituskeskustelusta.
PERHEEN TUTUSTUMINEN	<ul style="list-style-type: none"> • Tutustumisaika riippuu lapsesta ja perheen tarpeista. • Tarkoitus on saada perhe luottamaan siihen että lapsi voi turvallisasti jäädä päivähoitoon. • Tavoitteena on vähintään viikon tutustumisaika ennen päivähoidon aloitusta. 	Sovitut käytännöt tutustumisesta.
LAPSEN TUTUSTUMINEN - PÄIVÄHOITO ALKAA	<ul style="list-style-type: none"> • Ennen lapsen tuloa kasvattaja on valmistanut ryhmänsä tulevaan uuteen jäsenen. Tavoitteena että tulevasta lapsesta tulee ryhmän täysvaltainen jäsen. • Aloituskeskustelun käynyt kasvattaja huolehtii lapsesta tutustumisen ajan. Sanoittaa, saattaa arkeen, kulkee rinnalla, lohduttaa. Esittelee pihan, tilat, kaverit. Ei jätä yksin. 	Sovitut käytännöt tutustumisesta.

<p>LAPSEN VASU-KESKUSTELU</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Keskustelu käydään noin kahden kuukauden kuluttua lapsen päivähoidon alkamisesta • Keskustelulle on sovittu aikataulu. Kasvattajalla vastuu ohjata keskustelua. Tavoitteena dialogi. • Keskustelun tavoite on: <ul style="list-style-type: none"> - Löytää yhteinen käsitys lapsen kasvun ja kehityksen tukemisesta - Oppia tuntemaan lapsi paremmin - Löytää tapoja tukea lapsen hyvinvointia 	<p>Lapsen vasu-keskustelu -koulutus</p> <p>Sovitut käytännöt Lapsen Vasu- keskusteluista.</p>
<p>PALAUTE-KESKUSTELU</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Laadittuun lapsen vasuun palaataan säännöllisesti, vähintään keran vuodessa . • Samassa keskustelussa voidaan saattaa perhe uuden ryhmän tai talon jäseneksi (mukana uuden ryhmän kasvattaja) 	<p>Palautekeskustelu-koulutus</p> <p>Sovitut käytännöt Lapsen Vasun palautekeskusteluista.</p>

LAPSEN VASU-PROSESSIN ERI VAIHEET

2 LAPSEN VASU-PROSESSIN TOTEUTTAMINEN ERI KUNNISSA:

JÄRVENPÄÄ:

Päivähoitoon hakeminen

Päivähoitoon haetaan sähköisesti netissä tai hakemuksen voi tulostaa sieltä tai hakea lähimmästä päiväkodista. Hakemuksen käsittelyn jälkeen päätöksen paikan myöntämisestä tekee asiakasohjaaja. Päivähoitopäätös lähetetään perheelle ja sen mukana tiedote lapsen hoidon aloituskäytännöistä Järvenpäässä. Aloituskäytännöistä voi lukea jo ennakoon [www -sivuillamme](http://www.sivuillamme).

Palvelukeskustelu

Kun perhe saa päätöksen päivähoitopaikasta, he ottavat yhteyttä päiväkodinjohtajaan ja ilmoittavat paikan vastaanottamisesta. Samalla sovitaan ajankohta palvelusopimuskeskustelulle. Palvelusopimus laaditaan sähköisenä Pro Consonaan.

Aloituskeskustelu

Lapsen tuleva vastuukasvattaja on yhteydessä perheeseen ja sopii aloituskeskustelussa ja muista tutustumisen ajankohdista. Perheelle tarjotaan ensisijaisesti kasvattajan tutustumiskäyntiä kotiin tai muuhun lapselle tuttuun paikkaan, toissijaisesti kutsutaan vanhemmat, ilman lasta, päivähoitopaikkaan tutustumiskäynnille. Aloituskeskusteluun valmistautumista varten on kasvatäjille keskustelurunko. Aloituskeskustelussa korostetaan dialogin merkitystä. Tärkeimmät asiat kirjataan lapsen vasuun keskustelun jälkeen. vanhemmat allekirjoittavat kirjatut asiat seuraavalla tapaamiskerralla.

Perheen tutustuminen

Tutustumisen kesto, 1-2 viikkoa, riippuu lapsen ja perheen tarpeesta. Tutustumisen aikana vanhempi/vanhemmat ovat lapsen kanssa päivähoitoyksikössä. Tutustumisen tavoitteena on luottamuksen syntyminen. Aloituskeskustelun sopimuksia täydennetään yhteisin sopimuksin vielä tutustumisen aikana. Päivähoitolaskutus tulee voimaan kirjallisesti vahvistetun hoitosuhteen alkamispäivänä. Vakuutus on voimassa jo tutustumisen aikana.

Lapsen tutustuminen ja päivähoidon aloitus

Kun lapsi aloittaa päivähoidon vastuukasvattaja on mahdollisuuksien mukaan paikalla vastaanottamassa ja ensisijaisesti huolehtii lapsesta hoidon alussa. Hän on lähellä lasta, pitää sylissä, kulkee rinnalla, kuuntelee ja ymmärtää lasta. Hän auttaa lasta kestämään eroa vanhemmistaan, luomaan suhteen itseensä ja vähitellen muihin aikuisiin sekä liittymään osaksi lapsiryhmää. Hän dokumentoi lapsen hoitopäivää ja kertoo vanhemmille lapsen päivän sujumisesta.

Lapsen vasu-keskustelu

Vasukeskustelu käydään noin kahden kuukauden kuluttua hoidon aloittamisesta. Vanhemmille jaetaan ennen keskustelua kysymyksiä, joiden tarkoituksena on toimia keskusteluun virittäjänä. Kasvattajat havainnoivat lapsen päivähoitopäivää omien tukikysymysten avulla. Lapsen vasu-

keskustelussa luodaan yhteistä ymmärrystä lapsesta, kirjataan ylös lapsen yksilöllinen kuvaus ja hänen hyvinvointiaan edistävät periaatteet. Oleellista on dialogi, jossa vuoropuhelua käyvät kolme näkökulmaa: lapsen, vanhemman ja kasvattajan näkökulmat.

Päivittäiset keskustelut

Vanhempien ja henkilökunnan väliset päivittäiset kuulumiset vaihdetaan tulo- ja hakutilanteissa. Muut keskustelut sovitaan erikseen ja ne toimivat lapsen vasua täydentävinä keskusteluina, joista voidaan myös kirjata sopimuksia lapsen vasuun.

Palautekeskustelu

Lapsen vasua arvioidaan pitkin toimintakautta. Vuosittainen palautekeskustelu käydään syksyisin vasukeskustelun alussa.

Kunnan koulutukset

Keväällä 2009 pilottiin osallistuvan henkilöstön koulutukset (2x2h) järjestettiin iltapäivisin. Niissä käsiteltiin kuulemista ja aloituskäytäntöjä, kuten tutustumiskäyntiä ja aloituskeskustelua. Syksyllä koulutukset toteutettiin työyhteisöittäin iltakoulutuksina (2x2h), joissa käsiteltiin vasukeskustelua ja lapsen osallisuutta.

Vuoden 2010 keväällä on koulutettu koko varhaiskasvatuksen henkilöstö työyhteisöittäin lapsen aloituskäytäntöihin (4h) ja syksyllä vasukeskusteluihin (2h). Kasvatuskumppanuuskouluttajat ovat toimineet kouluttajina.

Syksyllä järjestettiin koulutuspäivä varhaiskasvatuksen koko henkilöstölle, jossa oli lapsen vasuprosessia tukevia koulutusaiheita mm. kasvatuskumppanuudesta, alle 3 -vuotiaiden lasten pedagogiikasta ja pienryhmäpedagogiikasta. Uusille, syksyllä Järvenpäässä aloittaneille työntekijöille oli koulutusta hoidon aloitusprosessista.

Palvelumuodot jossa prosessi käytössä

Prosessi on käytössä kaikissa kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa ja koko perhepäivähoidossa.

Kunnan jatkosuunnitelmat

Lapsen vasuprosessia suunnitellaan aloitettavaksi myös avoimessa toiminnassa: varhaiskasvatuskerhoissa ja avoimessa perhekeskustoiminnassa. Sisältöä muokataan ko. toimintaa tukevaksi. Kasvatuskumppanuuden peruskursseja aloitetaan kuuden oman kouluttajan voimin. Vasulomaketta tukevia lomakkeita tullaan uudistamaan. Vanhempien vertaistukeen kasvatuskumppanuudessa paneudutaan vanhempainiltojen sisällön kehittämisen kautta. Lapsen osallisuuden lisäämiseen tuo tukea Orientaatioprojekti vuoteen 2013 saakka.

HYVINKÄÄ:

Varhaiskasvatukseen / esiopetukseen haku

Hyvinkäällä on kuvattuna asiakasprosessi ja toimimme sen mukaisesti. Hoitopaikkoja voi hakea jatkuvasti, mutta vuosittain esiopetukseen ilmoittautumisen yhteydessä järjestetään myös keskitetty päivähoitoon haku. Ohjeistamme perheitä hakemaan paikkaa 4kk ennen päivähoitoon aloittamista.

Varhaiskasvatussopimus / Esiopetussopimus

Kun päivähoitopaikka varmistuu, tieto annetaan perheelle ensin puhelimitse. Kirjallinen palvelupäätös lähetetään kotiin ja sen mukaan liitetään Varhaiskasvatus- / Esiopetus- ja Aloituskeskustelu – lomakkeet sekä yksikön oma esite. Yksikön esimies sopii perheen kanssa ajan Varhaiskasvatus-/ Esiopetussopimuksen tekemiseksi ennen päivähoidon tai esiopetuksen aloittamista. Sopimuksen teon jälkeen esimies ohjaa perheet yhteistyöhön lapsiryhmän kasvattajien kanssa.

Aloituskeskustelu

Aloituskeskustelu voi olla yksittäinen keskustelutilanne tai pidempi tutustumisen aikana käyty vuoropuhelu lapsesta ja häneen liittyvistä asioista. Keskustelu voidaan käydä yksikössä linjatun käytänteen mukaisesti joko lapsen kotona tai päivähoitopaikassa. Aloituskeskustelussa kasvattaja ja vanhempi sopivat käytänteet päivähoitoon tutustumisesta, päivähoidon aloittamisesta sekä päivittäisen kasvatuskumppanuuden toteutumisesta. Aloituskeskusteluun on Hyvinkäällä oma lomakkeensa.

Perheen tutustuminen

Hyvinkäällä suosittelemme lapsen tutustuvan vähintään viikon ajan päivähoitopaikkaansa ennen päivähoidon tai esiopetuksen aloittamista. Tutustua voi sekä vanhemman tai hoitajan kanssa että yksin jääden, jotta lapsi saa kokea turvallisesti eron hetken. Suotavaa olisi tutustua päivärytmin jokaiseen ajankohtaan. Päivähoitosijoitus ja – maksu alkavat siitä päivästä lukien, jolloin lapsi ensimmäisen kerran ruokailee päivähoitopaikassaan.

Lapsen tutustuminen ja päivähoidon / esiopetuksen aloittaminen

Aloituskeskustelun käynyt kasvattaja huolehtii lapsesta tutustumisen ajan. Aloituskeskustelukoulutuksissa on koulutettu henkilökuntaa vastaanottamaan lapset turvallisesti päivähoitoon. Päivähoitoyksikön tai tiimin kesken sovitaan tutustumisen dokumentoinnista.

Lapsen Vasukeskustelu

Ensimmäinen Lapsen Vasu-keskustelu käydään vanhemman ja kasvattajan kesken noin kahden kuukauden kuluttua hoitosuhteen aloittamisesta. Hyvinkäällä on käytössä uudistetut lomakkeet; Lapsen Varhaiskasvatussuunnitelma ja Esiopetussuunnitelma. Mikäli lapselle tehdään erityisen tuen tarpeen vuoksi kuntoutussuunnitelma tai HOJKS, voidaan Lapsen Vasu-keskustelun sisältöjä ottaa mukaan näiden työstämisessä, ei tarvita erillisiä keskusteluja. Tarvittaessa lapselle tehdään yhdessä vanhempien kanssa esiopetuksen suunnitelman lisäksi oppimissuunnitelma.

Päivittäinen keskustelu / kasvatuskumppanuus

Aloituskeskustelussa perheen kanssa sovitaan yhteydenpidon käytännöistä. Kasvattaja kirjaa toimintakauden aikana päivittäisessä yhteydenpidossa esille tulevia tärkeimpiä asioita Lapsen vasuun sovittuaan siitä vanhemman kanssa. Näin Lapsen vasusta tulee elävä tarina lapsesta.

Lapsen Vasun arviointikeskustelu

Keväällä tarjoamme perheille mahdollisuutta toiseen Lapsen Vasukeskusteluun eli arviointikeskusteluun. Pyrimme huomioimaan lapsen siirtymän päiväkodin ryhmästä toiseen ja päivähoitoyksiköstä toiseen. Tarpeen mukaan keskusteluja käydään myös toimintavuoden aikana. Esiopetuksesta kouluun siirryttäessä Hyvinkäällä käydään nivelvaiheen kolmikantakeskustelu van-

hemman, esiopetuksen lastentarhanopettajan ja vastaanottavan alkuopettajan kesken. Tämä käydään ohjeistusten mukaisesti joko esiopetusvuoden keväällä tai seuraavana syksynä.

Hyvinkään kaupungin koulutukset

Hyvinkäällä resursoitiin Lapsen vasuprosessin uudistamiseen irrottamalla yksi päiväkodinjohtaja suunnittelijan tehtäviin yhteensä 1,5 kuukaudeksi. Suunnittelija valmisteli uutta prosessia tukevan lomakkeiston, koulutti johtoa ja suunnitteli sekä osin toteutti henkilöstön koulutuksen. Henkilökunta koulutettiin kokonaisuudessaan vuoden 2009 aikana. Koulutuskokonaisuuteen kuuluivat Aloituskeskustelukoulutukset (2h), yhteisluento ”Kato mua – Kohtaako aikuinen lapsen päivähoidossa” (Marjatta Kalliala) (3h) ja yksiköiden kehittämispäivien Lapsen Vasu ja toiminnan suunnittelu- koulutus (3h). Keväällä ja syksyllä 2010 järjestettiin vielä kertaavaa koulutusta kaupungin uusille työntekijöille ja mahdollisesti koulutuksista pois jääneille.

Palvelumuodot, joissa käytössä

Lapsen vasuprosessi on käytössä kaikissa kunnallisissa päivähoido – ja esiopetusyksiköissä, myös perhepäivähoidossa. Yksityisille palveluntuottajille on annettu myös koulutusta ja he käyttävät uusia lomakkeitamme.

Hyvinkään jatkosuunnitelmat

Prosessiin annetaan koulutusta tarpeen mukaan. Tällä hetkellä suunnitelmissa on järjestää vuosittain lyhytkoulutusta uusille Hyvinkään Varhaiskasvatuspalveluiden työntekijöille Lapsen vasu – prosessiin.

KERAVA:

Päivähoitoon hakeminen

Päivähoitoon on jatkuva keskitetty haku. Päivähoitopaikkojen täyttämisestä vastaa asiakasohjaaja yhdessä varhaiskasvatusyksiköiden johtajien kanssa. Päivähoitohakemuksen voi täyttää netissä tai palauttaa paperisena kaikkiin varhaiskasvatusyksiköihin. Päätöksen päivähoitopaikasta tekee yksikön esimies. Tavoitteena on lähettää päätös perheille kuukautta ennen päivähoiton alkua.

Palvelukeskustelu

Kun lapselle on myönnetty hoitopaikka, esimies käy palvelukeskustelun kaikkien uusien aloittavien perheiden kanssa aloituskeskustelun jälkeen. Perhepäivähoidossa esimies tapaa palvelukeskustelun merkeissä perheen ennen aloituskeskustelua.

Aloituskeskustelu

Tulevasta lapsen päivähoitoryhmästä otetaan yhteyttä perheeseen ja sovitaan aloituskeskustelun ajankohdasta. Keskustelu voidaan toteuttaa lapsen kotona tai päivähoitopaikassa. Aloituskeskusteluun on valmisteltu runko, joka on tarkoitettu työntekijän valmistautumisen avuksi. Keskustelun runko on lähetty perheille päivähoitopäätöksen yhteydessä. Aloituskeskustelussa korostetaan dialogin merkitystä. Tärkeimmät asiat kirjataan lapsen vasu-lomakkeeseen

Perheen tutustuminen

Tutustumisaika riippuu lapsen ja perheen tarpeista, tavoitteena on, että lapsi tutustuisi ainakin viikon ajan tulevaan päivähoitopaikkaansa. Tutustumisaika sovitaan aloituskeskustelussa. Tutustumisen aikana vanhempi/vanhemmat ovat lapsen kanssa päivähoitoyksikössä. Tarkoituksena on että vanhempi tutustuu yhdessä lapsen kanssa kaikkiin päivän eri tilanteisiin. Lapsi voi hetkeksi jäädä myös harjoittelemaan ilman vanhempia. Päivähoitolaskutus alkaa kirjallisesti vahvistetun hoitosuhteen alkamispäivänä.

Lapsen tutustuminen ja päivähoidon aloitus

Ennen lapsen tuloa kasvattaja valmentaa ryhmänsä tulevaan uuteen jäseneen. Tavoite on että, aloituskeskustelun käynyt kasvattaja huolehtii lapsesta hoidon alun ajan. Lasta ei jätetä yksin vaan hänelle sanoitetaan päivähoitopaikan arkea ja autetaan tutustumaan uusiin kavereihin.

Lapsen vasu-keskustelu

Vasu-keskustelu käydään noin kahden kuukauden kuluttua hoidon aloittamisesta. Pohjana käytetään Keravan omaa lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa. Ennen keskustelua varhaiskasvatussuunnitelma annetaan kotiin tutustuttavaksi ja täytettäväksi. Lomakkeeseen on kirjattu aloituskeskustelun keskeiset asiat.

Päivittäiset keskustelut

Vanhempien ja henkilökunnan väliset päivittäiset kuulumiset vaihdetaan tulo- ja hakutilanteissa lyhyesti. Muut keskustelut sovitaan erikseen.

Palautekeskustelut

Palautekeskusteluun annetaan mahdollisuus. Se voidaan käydä lyhyesti ja tavoitteena on yhdessä arvioida kulunutta toimintakautta.

Kunnan koulutukset

Pilotin aikana toukokuusta marraskuuhun pilottipäiväkotien henkilökunta osallistui viiteen koulutusiltapäivään, jossa käsiteltiin kuulemistä ja kuuntelua, aloitus- ja vasukeskustelua, päivittäisen dialogin merkitystä sekä palautekeskustelua.

Vuoden 2010 keväällä varhaiskasvatussyksikön johtajat koulutettiin prosessiin, jonka jälkeen henkilöstölle järjestettiin yhteinen ilta koulutus, jossa prosessi käytiin läpi. Yksikön esimiehet huolehtivat prosessin jalkauttamisesta sekä jatko työstöstä yksiköissä.

Palvelumuodot, jossa käytössä

Prosessi on käytössä kaikissa päivähoitomuodoissa (kunnalliset ja yksityiset päiväkodit, kunnallinen ja ostopalvelu perhepäivähoito) uusilla perheillä.

Kunnan jatkosuunnitelmat

Prosessia arvioidaan kevään 2011 aikana ja tehdään tarvittavat kehittämissuunnitelmat koulutuksen ja toteuttamisen suhteen arvioinnin perusteella. Prosessin käyttäminen päivähoitomuodosta ja yksiköstä toiseen siirtyvien lasten kohdalla on harkinnassa.

NURMIJÄRVI:

Päivähoitoon hakeminen

Varhaiskasvatuksessa on jatkuvan hakumenettelyn käytäntö ympäri vuoden. Päivähoitohakemuksia saa netistä, aluetoimistoista ja päiväkodeista. Hakemuksen käsittelyn jälkeen päätöksen paikan myöntämisestä tekee yksikön esimies. Päivähoitopäätös lähetetään perheelle.

Palvelukeskustelu

Kun lapselle on myönnetty hoitopaikka, esimies ottaa yhteyttä perheeseen ja sopii ajan palvelusopimuskeskustelua varten. Palvelusopimuskeskustelu käydään yhteistyössä niiden perheiden kanssa, joiden alle 3-vuotias lapsi aloittaa päivähoidon.

Aloituskeskustelu

Tulevasta lapsen päivähoitoryhmästä otetaan yhteyttä perheeseen ja sovitaan aloituskeskustelun ajankohdasta. Keskustelu voidaan toteuttaa lapsen kotona tai päivähoitopaikassa. Aloituskeskusteluun on valmisteltu runko, joka on tarkoitettu työntekijän valmistautumisen avuksi. Aloituskeskustelussa korostetaan dialogin merkitystä. Tärkeimmät asiat kirjataan paperille.

Perheen tutustuminen

Tutustumisaika riippuu lapsen ja perheen tarpeista, kuitenkin muutamasta päivästä enintään kuukauteen. Tutustumisaika sovitaan aloituskeskustelussa. Tutustumisen aikana vanhempi/vanhemmat ovat lapsen kanssa päivähoitoyksikössä. Tutustumisjaksolla lapsi voi syödä yhden ilmaisen aterian Lapsi voi hetkeksi jäädä myös harjoittelemaan ilman vanhempia (max. 2h/pvä). Päivähoitolaskutus ja vakuutukset tulevat voimaan kirjallisesti vahvistetun hoitosuhteen alkamispäivänä.

Lapsen tutustuminen ja päivähoidon aloitus

Ennen lapsen tuloa kasvattaja valmentaa ryhmänsä tulevaan uuteen jäseneen. Tavoite on että, aloituskeskustelun käynyt kasvattaja huolehtii lapsesta hoidon alun ajan. Tämä voi tarkoittaa työvuorojen jonkinasteista muuntelua tavoitteen saavuttamiseksi

Lapsen vasu-keskustelu

Vasu-keskustelu käydään noin kahden kuukauden kuluttua hoidon aloittamisesta. Pohjana käytetään Nurmijärven omaa lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa. Ennen keskustelua varhaiskasvatussuunnitelma annetaan kotiin tutustuttavaksi ja täytettäväksi, jotta vanhemmat voivat orientoitua tulevaan keskusteluun. Ryhmän kasvattajat keskustelevat ja kirjaavat yhteisen näkemyksensä vasuun ennen vanhempien kanssa käytävää keskustelua.

Päivittäiset keskustelut

Vanhempien ja henkilökunnan väliset päivittäiset kuulumiset vaihdetaan tulo- ja hakutilanteissa lyhyesti. Muut keskustelut sovitaan erikseen.

Palautekeskustelu

Palautekeskusteluun annetaan mahdollisuus. Se voidaan käydä lyhyesti ja tavoitteena on yhdessä arvioida kulunutta toimintakautta.

Kunnan koulutukset

Pilotin aikana toukokuusta marraskuuhun pilottipäiväkotien henkilökunta osallistui viiteen koulu-

tusiltapäivään, jossa käsiteltiin kuulemista ja kuuntelua, aloitus- ja vasukeskustelua, päivittäisen dialogin merkitystä sekä palautekeskustelua.

Vuoden 2010 varhaiskasvatuksessa on järjestetty neljä kasvatuskumppanuuden peruskurssia sekä useita sisäisiä koulutuksia keltojen, alue-eltojen ja varhaiskasvatuksen asiantuntijan voimin, jossa keskeisinä sisältönä ovat olleet vuorovaikutuksen kannattelu hoidon aloitusvaiheessa sekä pienryhmäpedagogiset menetelmät.

Palvelumuodot, jossa käytössä

Prosessi on vahvimillaan käytössä alle 3-vuotiaiden lasten päiväkotij- ja perhepäivähoitoryhmissä. Yli kolmevuotiaiden ryhmissä ei vielä toteudu palvelusopimuskeskustelu. Prosessin muut osat ovat kuitenkin jo juurtuneet toimivaksi käytännöksi.

Kunnan jatkosuunnitelmat

Varhaiskasvatushenkilöstön keskuudessa on lisääntynyt ymmärrys lapsen kannattelusta varsinkin hoidon alkuvaiheessa. Käytännön toteutuksissa on vielä puutteita, joten kunnassamme olevat 6 kasvatuskumppanuuskouluttajaa jatkavat kasvatuskumppanuuden peruskurssien järjestämistä. Sisäisiä koulutuksia teeman ympärillä jatketaan tarpeen mukaan. Vuoden 2011 sitova tavoite liittyy vanhempainiltojen sisällön kehittämiseen.

MUSTIJOEN PERUSTURVA (Mäntsälä, Pornainen):

Päivähoitoon hakeminen

Vanhemmat voivat hakea sähköisesti hoitopaikkaa tai päivähoitotoimistosta/päivähoitoyksiköistä saatavilla lomakkeilla. Tiedot menevät paikkatyöryhmään, joka määrittelee hoitopaikan. Tämän jälkeen menee ilmoitus kyseisen päivähoitoyksikön esimiehelle, joka tekee päivähoitopäätöksen ja ottaa yhteyttä perheeseen.

Palvelusopimuskeskustelu

Esimies kutsuu vanhemmat laatimaan palvelusopimuksen. Palvelusopimuskeskustelu toteutetaan ennen päivähoitosuhteen alkamista. Tällöin perheelle annetaan tutustuttavaksi aloituskeskustelun runko.

Aloituskeskustelu

Tulevasta lapsen päivähoitoryhmästä otetaan yhteyttä perheeseen ja sovitaan aloituskeskustelu ajankohdasta. Keskustelu voidaan toteuttaa lapsen kotona tai päivähoitopaikassa. Aloituskeskustelussa keskeisenä osana on vanhempien ja kasvattajien välinen dialogisuus. Tärkeimmät asiat kirjataan ylös ja lisätään osaksi lapsen vasua.

Tutustuminen

Tutustumiskäynnit sovitaan tulevan hoitoryhmän henkilöstön kanssa ennen varsinaisen hoitosuhteen alkamista. Tutustumiskertojen määrään vaikuttaa lapsen ikä. Tutustumiskäynneillä lapsen huoltaja on koko ajan mukana. Perhepäivähoidon varahoitopaikkaan tutustutaan tarpeen mukaan hoitosuhteen alkamisen jälkeen. Päivähoitolaskutus ja vakuutukset ovat voimassa kirjallisesti vahvistetun hoitosuhteen aloittamispäivänä.

Päivittäiset keskustelut

Vanhempien ja henkilökunnan väliset päivittäiset kuulumiset vaihdetaan tulo- ja hakutilanteessa. Muut keskustelut sovitaan erikseen.

Lapsen-vasu keskustelut

Lapselle laaditaan varhaiskasvatussuunnitelma yhdessä vanhempien kanssa noin kolmen kuukauden kuluessa hoidon aloittamisesta. Esiopetusikäiselle lapselle laaditaan esiopetussuunnitelma. Kesän kynnyksellä vanhemmille tarjotaan mahdollisuus "vasuvarttiin", jossa keskustellaan kuluneesta toimintakaudesta.

Kunnan koulutukset

Päiväkodin johtajat ja varajohtajat koulutettiin keväällä 2010 kahden päivän aikana uuteen hoidonaloitusprosessiin. Johtajat kouluttavat oman alueensa kasvattajat kevään 2010 aikana, osalliset koulutukset toteutetaan syyskauden alussa 2010. Hoidonaloitusprosessiin lähdettiin koko Mustijoen perusturvan alueella syksyllä 2010.

Pilottina Lapsenvasu-prosessikokeiluun olivat kaudella 2009-2010 Mäntsälästä Mustamäen pk, pk Amanda, Pikku-Pappilan pk, Mikkosentien ja Saaren ryhmäperhepäivähoitokodit sekä Pornaisista Aurinkolinnan päiväkotit. Kasvattajat koulutettiin prosessiin neljänä eri koulutuspäivänä. Tämän lisäksi osallistuimme Jyrki Reunamon "orientaation lähteillä" -tutkimukseen; mukana Mustamäen pk sekä pk Amanda ja Aurinkolinnan päiväkotit.

Palvelumuodot, joissa prosessi käytössä

Prosessi on otettu käyttöön kaikissa kunnallisissa päiväkodeissa ja ryhmäperhepäivähoidossa. Perhepäivähoidossa prosessi on aloitettu palvelusopimusten osalta.

Mustijoen perusturvan jatkosuunnitelmat

Sisäisiä koulutuksia jatketaan tarpeen mukaan ja kehitetään perhepäivähoitajille annettavaa koulutusta. Lapsen vasuprosessiin kuuluvia koulutuksia suunnitellaan aloitettavaksi myös yksityisessä päivähoidossa. Mustijoen perusturva osallistuu Jyrki Reunamon "Orientaation lähteillä" -hankkeeseen. Vasulomakkeisto tullaan uudistamaan toimikauden 2010-2011 aikana.

TUUSULA:

Päivähoitoon hakeminen

Päivähoitoa haetaan joko sähköisellä tai lomakehakemuksella. Hakemuksen käsittelyn jälkeen päätöksen paikan myöntämisestä tekee päivähoitoyksikön esimies. Päivähoitopaikkapäätös lähetetään perheelle.

Palvelukeskustelu

Kun perhe saa päätöksen päivähoitopaikasta, he ilmoittavat paikan vastaanottamisesta päivähoitoyksikön esimiehelle. Palvelukeskustelu voidaan käydä vanhempien kanssa joko ennen tutustumisvaihetta tai tutustumisvaiheen aikana. Palvelukeskustelussa sovitut asiat kirjataan palvelusuunnitelma-lomakkeelle.

Aloituskeskustelu

Lapsen omahoitaja on yhteydessä perheeseen ja sopii aloituskeskustelussa. Ensisijaisesti pyritään siihen, että kasvattaja kutsuu vanhemmat, ilman lasta, päivähoitopaikkaan aloituskeskusteluun ja tutustumiskäynnille. Aloituskeskusteluun valmistautumista varten on kasvattajille keskustelurunko. Aloituskeskustelussa korostetaan dialogin merkitystä. Tärkeimmät asiat kirjataan keskustelun jälkeen paperille ja niihin palataan lapsen vasukeskustelussa.

Perheen tutustuminen

Tutustumisen aikana vanhempi/vanhemmat ovat lapsen kanssa päivähoitoyksikössä. Tutustumisen kesto riippuu lapsen ja perheen tarpeesta. Päivähoitolaskutus tulee voimaan kirjallisesti vahvistetun hoitosuhteen alkamispäivänä. Vakuutus on voimassa jo tutustumisen aikana.

Lapsen tutustuminen ja päivähoidon aloitus

Lapsen tutustumisesta laaditaan, yhdessä vanhempien kanssa, aloituskeskustelussa suunnitelma. Lapsen aloittaessa päivähoidon pyrkimyksenä on se, että omahoitaja on mahdollisuuksien mukaan paikalla vastaanottamassa ja huolehtimassa lapsesta hoidon alussa. Oma hoitaja seuraa aloitussuunnitelman toteutumista, lapsen hoitopäivää ja dokumentoi aloituksen kulkua.

Lapsen vasukeskustelu

Lapsen Vasukeskustelu käydään 1-3 kuukauden kuluttua hoidon aloittamisesta. Lapsen Vasukeskustelussa vanhemmat ja henkilöstö keskustelevat lapsesta, lapsen oppimisesta ja lapselle ajankohtaisista asioista. Keskustelussa mietitään vanhempien ja päivähoidon yhteisiä tavoitteita ja sopimuksia siitä, miten kunkin lapsen yksilöllistä kasvua, oppimista ja hyvinvointia tuetaan. Keskustelussa läpi käytyt asiat kirjataan Lapsen Vasu- lomakkeeseen.

Päivittäiset keskustelut

Vanhempien ja henkilökunnan väliset päivittäiset kuulumiset vaihdetaan tulo- ja hakutilanteissa. Yhteiset päivittäiset keskustelut lapsesta kannattelevat myös lapsen vasukeskustelussa sovittuja yhteisiä tavoitteita ja sopimuksia.

Palautekeskustelu

Lapsen vasun arviointia on tärkeätä tehdä säännöllisesti. Mikäli lapsen kasvussa, kehityksessä ja oppimisessa on tapahtunut niin paljon muutoksia, etteivät lapsen vasuun kirjatut tavoitteet ja sopimukset ole enää ajankohtaisia, on hyvä pitää uusi keskustelu. Uuden Lapsen Vasun laatimisen yhteydessä palataan aina edelliseen vasuun ja arvioidaan sen toteutumista. Lapsen Vasu päivitetään 1-2 kertaa vuodessa.

Kunnan koulutukset

Pilottiin osallistuneille yksiköille järjestettiin keväällä 2009 koulutukset (2x2h) kuulemisesta ja aloituskäytännöistä. Syksyllä 2009 järjestettiin koulutukset(2x2h) vasukeskustelusta ja lapsen osallisuudesta. Koulutukset toteutettiin työyhteisöittäin iltakoulutuksina.

Varhaiskasvatuspalveluiden esimiehille järjestettiin kesäkuussa ja lokakuussa 2010 koulutusta kasvatuskumppanuuden johtamisesta.

Syksyllä varhaiskasvatuksen koko henkilöstölle järjestetyn koulutuspäivän teemana oli lapsen vasuprosessi. Päivän aiheina olivat mm. prosessi ja siihen liittyvät työvälineet, kasvatuskumppanuus ja vasupohjaisen toiminnan suunnittelun kokonaisuus.

Palvelumuodot, joissa prosessi käytössä

Prosessi otetaan ensimmäisessä vaiheessa käyttöön kaikissa kunnallisissa päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. Toisessa vaiheessa prosessia viedään eteenpäin yksityisessä päivähoitossa.

Kunnan jatkosuunnitelmat

Syksyn 2010 aikana lapsen vasuprosessia viedään eteenpäin siirtojen ja päivittäisen dialogin osalta. Käyttöön otettua prosessia ja työvälineitä on tarkoitus arvioida huhtikuussa ja tehdä kehittämistoimenpiteet arvioinnin perusteella.

Kasvatuskumppanuuden peruskursseja järjestetään kolmen oman kouluttajan voimin. Lapsen osallisuuden lisäämiseen haetaan tukea Orientaatioiden lähteillä-projektista.

3 POHDINTA

Kuumakuntien ja Hyvinkään yhteinen kaksivuotinen lapsen vasuprosessi oli merkittävä jakso varhaiskasvatuksen sisällön tarkastelussa ja yhteisten kysymysten esilletuomisessa. Nyt valmiiksi saatu yhtenäinen prosessi luo rakenteen, joka mahdollistaa sekä antaa tilaa lapsen ja perheen kohtaamiselle. On ymmärretty prosessin merkitys lapsen psyyken kannattelussa uuden elämäntilanteen edessä. Prosessin aikana myös kasvatuskumppanuuden käsite sai syvempää ymmärrystä. Kasvatuskumppanuus vaatii puolin ja toisin aktiivisia tekoja, jotta luottamus vanhempien ja kasvattajan välille pääsee syntymään.

Kunnat ovat vasuprosessin aikana panostaneet kasvatuskumppanuuskoulutuksiin, jotka ovat osoittautuneet sisällöllisesti laadukkaiksi ja asiaa eteenpäin vieviksi koulutuksiksi. On tärkeää, että koulutukset jatkuvat, koska koulutussisällöt käsittelevät vahvasti vuorovaikutukseen liittyviä asioita ja auttavat ymmärtämään niitä prosesseja, joita vuorovaikutukseen liittyy.

Lapsen osallisuuden näkyväksi tekeminen on todennäköisimmin jatkotyöskentelyn suurin haaste. Miten lapsen osallisuus konkreettisesti saadaan näkyväksi? Miten vuorovaikutusta lapseen kannatellaan lapsiryhmissä siten, että lapsi tulee kohdatuksi ja kokee olevansa ryhmän tärkeä jäsen? Miten varhaiskasvatushenkilöstöä tuetaan siinä, että he oppivat oikealla tavalla havainnoimaan lasta?

Jo tämän prosessin aikana meillä oli mahdollisuus tehdä yhteistyötä Helsingin yliopiston kanssa, jossa Jyrki Reunamon (KT, lehtori) valmisteilla oleva tutkimus, Orientaation lähteillä, antoi meille uusia työvälineitä havainnointiin ja lapsen osallistamiseen. Aikaa näiden työvälineiden kokeilemiseen ei tässä prosessissa ollut kuitenkaan riittävästi, joten mielenkiintoa työvälineitä kohtaan jäi myös tulevaisuuteen.

Perhepäivähoidon näkökulmaa vasu-prosessin eri vaiheissa on jatkossa vielä hyvää tarkentaa. Vasu-pilotin aikana tuli esille muutamia käytännön kysymyksiä liittyen mm. aloituskeskusteluun ja tutustumisjaksoon. On tärkeää miettiä, miten prosessin eri vaiheet palvelevat lapsen aloittamista perhepäivähoidossa parhaiten.

Tulevaisuuden haasteeksi jäi myös verkostoyhteistyöhön liittyvät kehittämisen mahdollisuudet. Miten esimerkiksi neuvolan ja varhaiskasvatuksen väliset voimavarat saadaan parhaiten yhdistettyä lapsia ja perheitä tukevaksi yhteistyöksi?

Nykyajan kehityksen myötä sähköinen asiointi valtaa alaa. Tietotekniikka ja sen antamat mahdollisuudet on hyvä ottaa käyttöön työtä helpottavassa muodossa. Varhaiskasvatuksen kentällä peräänkuulutamme kuitenkin sähköisen asiointin rinnalla dialogisuutta, jossa välittyy sensitiivisyys ja kuunteleminen. Lapsen vasu-prosessin eri vaiheet antavat maaperän, joissa hyvän kohtaamisen siemenille annetaan mahdollisuus kasvaa. Tästä eteenpäin on tärkeää huolehtia, että prosessin perimmäinen ajatus juurtuu luonnolliseksi osaksi kuumakuntien ja Hyvinkään varhaiskasvatuksen toimintaa. Tähän tarvitaan edelleenkin kuuma-kuntien ja Hyvinkään välistä työryhmätasoisista yhteistyötä, jossa huolehditaan prosessin kannattelusta, kehittämisestä ja arvioinnista.

4 LIITTEET

4.1 KOOSTE PILOTTIIN OSALLISTUNEIDEN UUSIEN ASIAKASPERHEIDEN PALAUTEKYSELYSTÄ LAPSEN HOIDON ALOITTAMISEEN LIITTYVÄSTÄ PROSESSISTA

1. Miten lapsesi ja teidät huoltajat on huomioitu päivähoiton alkaessa xxxxx päiväkodissa?
  - pääsääntöisesti oikein hyvin
  - aloituskeskustelut koettu erittäin hyväksi käytännöksi
  - samoin keskustelu päiväkodin johtajan kanssa (ns. palvelusopimuskeskustelu) on hyvä käytäntö - saa tärkeää asiantietoa päivähoidosta ja sen käytännöistä - luottamusta herättävää
  - henkilökunta ollut huomaavainen ja kohtelu henkilökohtaista
  - vain yksi täysin poikkeava palaute : vanhempia ei oltu kuultu ollenkaan - siirto tehty ilman tutustumismahdollisuutta

2. Onko teitä kuultu lapsenne asioissa aloittamisen yhteydessä?
  - kyllä !vain erinomaista palautetta
  - yksi täysin päinvastainen palaute (vrt edellinen kohta)
  - siirrot huomioitava

3. Onko teille muodostunut käsitys lapsenne päivästä hoitopaikassa?
  - kyllä
  - suurin piirtein
  - päivittäisen dialogin toive esillä, siihen panostaminen

4. Mikä edesauttoi lapsen hyvää päivähoiton aloittamista?
  - tarpeeksi pitkä tutustumisjakso
  - keskustelut sekä johtajan että kasvattajien kanssa - kuulluksi tuleminen!!
  - riittävästi aikaa aloitukseen
  - ystävälliset ja ammattitaitoiset hoitajat
  - lapsi sopeutuvainen

- aikaisempia hoitokokemuksia

5. Mitä kehittämisehdotuksia antaisit hoidon aloitukseen liittyen?

- aloituskeskustelu kotona voisi olla enemmän lasta huomioiva – ei papereiden täyttöä
- lapsi voisi jäädä muutamaksi tunniksi tutustumaan uuteen ryhmäänsä ilman vanhempiaan ilman, että se lasketaan vielä hoitopäiväksi
- tarkempi suunnitelma tutustumisjaksolle -aloituskeskustelu
- noviisivanhempien tarkempi perehdytys
- esitteet ja kirjalliset tiedotteet tärkeitä
- lapsen rinnalla kulkeminen ekoina päivinä
- kiire ei saisi näkyä ja tuntua
- vastaanotto lämmöllä, alussa ei voi odottaa, että lapsi osaisi tarhan tavat
- tutustumiskäynti esiopetukseen jo touko-kesäkuussa
- rauhallinen tutustuminen hoitopaikkaan todella tärkeää
- tutustumisvaiheessa lapsen ja vanhemman pitäisi olla pk:ssa pidempiä aikoja, kun ollaan vain tunti/pari kerrallaan lapselle muodostuu helposti väärä kuva päivän pituudesta
- hoitopäivän pituus tulee lapselle yllätyksenä- lapsen pitäisi saada jäädä pieneksi aikaa hoitoon ja ruokailemaankin useammin kuin kerran. Kun oikea hoitosuhde alkaa, vanhemmat eivät pysty lyhentämään hoitopäiviä!
- pelkästään uusille perheille infoilta-paikalla koko päiväkodin väki, tulisi hoitajat ja rutiinit tutuiksi
- uusien lasten sopeutumista voisi tukea avittamalla kaverisuhteiden syntymistä pienryhmin ja kannustamalla mukaan leikkiin sekä valvomalla ettei kiusaamistilanteita tai eristämistä pääse syntymään

4.2

4.3 KOOSTE PILOTOINTIIN OSALLISTUNEIDEN KASVATTAJIEN PALAUTEKYSELYSTÄ LAPSEN HOIDON ALOITTAMISEEN LIITTYVÄSTÄ PROSESSISTA

1. Miten huomioit vanhemmat ja lapsen päivähoidon alkaessa?

- aloituskeskustelu-kuunteleminen!
- päivittäisen dialogin merkityksen huomioonottaminen
- tutustuminen lapseen korostui
- puhelinyhteys, sitten aloituskeskustelu
- vasu luettavaksi
- kertomalla ph:n arjesta, olemalla lapsen tasolla ja saatavilla
- tekemällä työvuorojärjestelyjä, jotta tuttu aikuinen olisi paikalla aamulla, kun lapsi tulee pk :iin
- turvaleluista muistuttaminen
- lapsen tutustumiskäynnit päiväkotiin ja tulevaan ryhmään
- ystävällinen ja avoin vastaanotto

2. Millä eri tavoin avasit vanhemmalle ja lapselle päivähoidon arkea?

- keskustelemalla, sanoittamalla arkea
- esitteet päivähoidosta, päiväkodista yms. tervetuloa päivähoitoon materiaali
- konkreettista tutustumista tiloihin, tapoihin , rutiineihin
- avoimet ovet
- vanhempainilta
- antamalla päiväkodin vasun luettavaksi
- ilmoitustaululla infoa
- ei kaikkea infoa kerralla, vähitellen
- alkupäivinä enemmän huomiota uudelle lapselle
- kulkemalla lapsen rinnalla, tutustutin toisiin lapsiin

3. Tukivatko yksikön sovitut käytännöt prosessia?

- enimmäkseen kyllä
- ei kuitenkaan aina –kiire , työntekijöiden puute, joustamattomuus, työvuorot pulmia
- osittain, mutta etenkin pienten ryhmän henkilökunnan pysyvyyteen kiinnitettävä huomiota, jotta luottamus voi syntyä
- yhden kunnan palautteessa vanhemmat toivoivat aloituskeskustelut päiväkodille
- ns. aloitussuunnistus sai positiivista palautetta
- jo osittain käytössä olleita käytäntöjä on otettu pilotoinnin aikana järjestelmällisesti käyttöön(esim. aloituskeskustelu)

4. Miten kehittäisit prosessia?

- aloituskeskustelun käymistä kotona markkinoitava enemmän
- kysymykset lomakkeissa helpommiksi
- siirrot huomioitava
- vasukeskusteluun koulutusta
- varmistettava, että tuttu aikuinen vastassa lasta ensimmäisenä päivänä
- ensimmäinen keskustelu ilman papereita(yksi toivomus)
- päiväkodin sisällä enemmän keskustelua - hyvät käytännöt jakoon

4.4 Aloituskeskustelun sisältö

Tässä keskustelussa käytyt asiat ovat koko ryhmän yhteisiä asioita ja kaikkien kasvattajien tulee olla tietoisia niistä jotta kasvatuskumppanuus toteutuu.

Kerrotaan perheelle että keskustelun tarkoitus on aloittaa yhteinen taival lapsen parhaaksi. Tietoja tarvitaan lapsen hyvän kasvun tukemiseksi yhdessä vanhempien kanssa.

Tietojen kirjaamisesta sovitaan erikseen. Lomaketta voi muokata niin että siihen voi kirjata. Keskustelussa on hyvä keskittyä keskusteluun ei kirjaamiseen. Sovitut asiat on kuitenkin kirjattava ylös jotta ne voidaan jakaa muille ryhmän kasvattajille. Kirjoitettu teksti tulee näyttää vanhemmille ja liittää lapsen

VASUUN. Kaikkien perheiden kanssa keskustelu ei onnistu kokonaisuudessaan kerralla mutta alla olevat asiat tulee olla keskusteltu ennen kuin lapsi aloittaa.

Tilanteessa huomioitava alku virittäytyminen. Tee tilanne mukavaksi leppoisaksi perheelle.

Keskustelu etenee perheen ehdoilla alla oleva järjestys ei ole sitova vaan tässä on otsakkeita, viite lauseita joiden kautta ja joiden avulla on helpompi käydä oleelliset asiat lävitse

1. perhe jossa lapsi elää

- ydin perhe
- muut sukulaiset, tärkeät ihmiset

2. Millainen lapsi sinulla on

- mistä lapsesi pitää
- milloin olet ylpeä lapsestasi
- Miten lapsesi kiukuttelee
miten lapsesi toimii muiden lasten/aikuisten kanssa?
- onko lastasi hoitanut kukaan muu? Miten se sujui?
- miten lapsi lohdutautuu?
- Miten lapsesi syö, nukkuu...
- mikä lapsessasi ilahduttaa
- Oletko jostakin asiasta huolissasi lapsesi suhteen

3. Kuvaile itseäsi äitinä/isänä

- miten reagoit lapsen itkuun, kiukutteluun
- mitä teet mielelläsi lapsesi kanssa, mitä puuhaillette yhdessä?

4. Päivähoitoon liittyvät tunteet odotukset

- oliko ratkaisu helppo ja mieluinen

- oletko huolissasi asiasta
- mitä toivot kuulevasi lapsestasi päivittäin
- miten olette valmistaneet lasta päivähoiton aloittamiseen
  - päivärytmi
  - syöminen
- millaisia tunteita päivähoiton aloittaminen sinussa herättää
- mitä muuta haluat tietää päivähoidosta

5. Mitä sovimme päivähoiton aloittamisesta

6. Miten päivähoiton aloittaminen sujui (kasvattajan arvio):

- huomioita, sopimuksia vanhemman kanssa

Miltä tämä keskustelu sinusta tuntui? Mitä se sinulle antoi?